

Một bài báo của hãng Thông Tin AP được loan ra trong trung tuần Tháng 10/2008, do phóng viên Cara Anna viết về tin một cặp rùa già được xếp đặt để truyền giống. Chàng khoảng 100 tuổi và nàng mới có 80. Các nhà khoa học về động vật đưa nín thở để chờ đợi kết quả của loài rùa đang tuyệt chủng này. Nhưng các công nghệ đã thất bại, vì trứng quá mỏng vì thiếu hụt chất calcium nên đã bị rạn nứt trước khi nở. Cũng trong bài báo này cho biết trên thế giới loài rùa mai mềm sông Dương Tử này gần như bị tuyệt chủng, nay chỉ còn lại bốn con, trong đó ba con là đực. Một con được nuôi tại sở thú Suzhou gần Shanghai.

Một con cái mới tìm ra được năm ngoái tại một sở thú tại Changsha, mà ngược lại giống thú tin đây là một con trong loài rùa cuội cùng. Khi được đưa về kêu gọi tìm kiếm và hình loài rùa này giống như con rùa hồ đang nuôi, họ đã báo ngay cho giới thẩm quyền biết. Tức thì một toán chuyên viên gồm người Mỹ và Trung Hoa đã cặp đôi để đẻ trứng cho di chuyển rùa cái đó về Suzhou cách 600 dặm. Ông Rick Hudson, Động Vật Học của Hội Bảo Vệ Rùa cho biết đây là một cuộc di chuyển đầy gay cấn, chỉ sợ những điều không hay xảy ra tại đây được đem cho con rùa cái này. Kết quả là chàng đã gặp nàng, và nàng đã được đặt tên, một cái tên yêu kiều của một dân tộc là "China Girl", Cô Gái Trung Hoa. Nàng được bảo vệ rất cẩn thận, có máy theo hình theo dõi thông tin, có nhân viên bảo vệ và các camera kính là loài chim để nhìn. Nhân viên sở thú đang sẵn sàng cho kết quả truyền giống của chàng và nàng trong năm tới được kết quả. Họ đã tăng phần ăn thêm chất calcium bằng cá, crayfish và còng để trứng được cứng thêm. Trong lúc chờ đợi mùa "động phòng", chàng và nàng bị ngăn cách bằng một cửa sắt. Bà Liu Jinde, Giám đốc sở thú cho biết: "Chúng tôi đang làm việc tích cực, nhất là để thành công trong năm tới. Hiện nay hai con rùa này rất khỏe mạnh".

Trung Hoa đã được tin về bảo tồn loài gấu Panda, nhưng các nhà khoa học cũng cho biết khoảng 40% các loài động vật (Mammal) đang bị đe dọa tuyệt chủng vì ô nhiễm và săn bắt.

Ngoài hai con rùa thuộc sông Dương Tử nói trên, họ cho biết có hai con rùa đực còn lại tại Việt Nam. Bốn con rùa này có thể cùng một giống, nhưng hai con rùa ở Việt Nam theo truyền thuyết là những con rùa thần được gắn liền với lịch sử linh thiêng Việt Nam, mà được cộng đồng dân tộc tôn kính.

*

Con Rùa Thờn Cuội Cùng Trong Hồ Hoàn Kiếm

Tác Giả: Nguyễn Công Khanh
Thứ Bảy, 13 Tháng 6 Năm 2009 22:43

Tìm hiểu về rùa Hoàn Kiếm chúng ta hãy đi ngược về thời kỳ những trang sử Việt Nam, chính sử cũng như huyền sử, và những bài viết theo thời gian đã được lưu trữ trong các mạng lưới. Khi được những dữ liệu trên, những người sử có mặt cảm thấy những dữ kiện về rùa không được theo những cách về huyền sử liên tục, và có những vấn đề cần được thảo luận.

Trước hết, hãy được biết chính sử, mà quyên Việt Nam Sử Lược (VNSL) của Trần Trọng Kim được coi là đáng tin cậy để biết được bối cảnh của huyền sử đã được truyền tụng ngày nay. Sau hai triều đại Lý (1010-1225), và Trần (1225-1400) công nghệ thủ công đã dần dần phát triển. Tiếp đến nhà Hồ và Hồ Quý Ly suy thoái đã đưa đến việc nhà Minh tìm cách đưa quân sang Việt Nam đầu tiên năm 1414-1427, và trong thời gian này họ cũng tìm cách hủy diệt văn hóa và công nghệ hóa theo người Tàu. Theo VNSL: “May lúc này có mặt được anh hùng nổi lên, kéo cả khố nghĩa để chống lại giặc Nguyên, trong 10 năm lấy lại được giang sơn cũ, và xây dựng lại nền độc lập cho nước Nam. Được anh hùng này, người ở làng Lam Sơn, huyện Thọ Xuân, phủ Thiệu Hóa, tỉnh Thanh Hóa, họ Lê, tên là Lợi. Đã mấy đời làm nghề canh nông, nhà vốn giàu có, lợi hay giúp đỡ cho kẻ nghèo khó, cho nên mọi người đều佩服, và những tôi tớ có hàng ngàn người. Ông Lê Lợi khỏe mạnh, chí lớn, quan nhà Minh nghe tiếng, đã đưa cho làm quan, nhưng ông không chịu khuất, thường nói rằng: “Làm trai sinh ra trên đời, nên giúp nước lớn, lập công to, để tiếng thơm muôn đời, chứ sao lại chịu bo bo làm đầy tớ người”. Bèn giữ tiếng ở chốn lâm, đón mọi người khắp hào kiệt, chiêu tập những kẻ lưu vong”.

Lê Lợi có những người bạn như Lê Thạch, Lê Lợi, Lê Lai, Trần Nguyên Hãn, Phạm Văn Xảo và những người khác nữa tận lòng giúp. Sau này còn có “Nguyễn Trãi vào yết kiến, dâng bài bình Ngô, Lê Lợi xem thấy hay, bèn mời làm tham mưu bày mưu đánh thắng quân Minh”

Sau khi Lê Lợi dẹp xong giặc Minh rồi, lập nên Triều đại Nhà Lê, lấy tên là Lê Thái Tổ, sai ông Nguyễn Trãi làm tả bái cáo cho thiên hạ biết. Tả Bình Ngô được Cáo này làm bằng Hán Văn là một bản văn chương rất có giá trị trong đời Lê, nguyên văn được lưu trong Hoàng Việt Văn Tuyển.

Sau khi được qua đời chính sử trên, liên tục được truyền về Nguyễn Trãi, ông đã cho người dùng mặt viết trên những chiếc lá câu: “Lê Lợi vì quân, Nguyễn Trãi vì thần” (Lê Lợi làm vua, Nguyễn Trãi làm quan), kiến trúc mọi thứ ăn, được lá thành dòng chảy trên rừng cho theo dòng nước thì những người đồng dân. Dân chúng cho rằng đó là mệnh trời, nên hòa theo Lê Lợi. Nguyễn Trãi chắc đã không ngờ rằng đó, và đã tiếp tục đi ra truyền Lê Lợi những đức kiêu dũng thì đến thu phục thêm được nhân tâm họ đều đi được về Minh, dành lấy được lập. Có mặt câu hỏi được đi ra cũng có lý do là, thì sao đã nhận được đức kiêu dũng thì không gì, mà lại tiếp thêm truyền truyền kiêu dũng, đến ngày nay chúng ta có huyền sử Hồ Hoàn Kiếm. Chuyện này chúng ta sẽ bàn đến ở phần sau.

Con Rùa Thỏ n Cu i Cùng Trong H Hoàn Kĩ m

Tác Giả: Nguyễn Công Khanh

Thứ Bảy, 13 Tháng 6 Năm 2009 22:43

Chị ti c r ng Lê Thái T khi lên ngôi, tính hay nghi ng , nên đã gi t h i công th n nh Tr n Nguyễn Hãn và Ph m văn X o, hai ng i đã có công l n, ch vì s dèm pha mà đ u ph i ch t oan, gia t c cũng ph i v lầy. Tri u vua sau, vua Lê Thái Tông, Nguyễn Trãi cũng không tránh kh i hàm oan. S có chép: “ Năm Nhâm Tuất 1442, Thái Tông đi duy t binh t i Côn S n. B y gi ông Nguyễn Trãi đã v trí sĩ i tr i Côn S n, thu c huy n Chí Linh, khi vua đi qua đó có vào thăm, và th y ng i h u ông y là Nguyễn Th L , có tài s c, bèn b t theo h u. Đi đ n huy n Gia Đ nh (nay là huy n Gia Bình i B c Ninh) thì vua m t. Tri u đình đ t i cho Nguyễn Th L gi t vua, b t ông Nguyễn Trãi làm t i và tru di c ba h ”. Sau đó, truy n s đ c đ t ra vì chuy n r n báo oán mà Nguyễn Trãi đã g p n n. Khi đó Thái Tông 20 tu i.”

*

Theo truy n thuy t, có tác gi cho r ng câu truy n ch liên quan đ n ba nhân v t là Lê L i, thanh kĩ m và con rùa, nh ng cũng c n ph i k thêm đ n h Hoàn Kĩ m, Tháp Rùa và Nguyễn Trãi, ng i đã giúp Lê L i hoàn thành cu c kh i nghĩa.

Theo “Lam S n Th c L c” c a Nguyễn Trãi, m t công th n tham m u c a Lê L i:

“ Khi y nhà vua cùng ng i i tr i M c S n là Lê Th n cùng làm b n keo s n. Th n th ng làm ngh quăng chài. x Ma-vi n, đêm th y đáy n c sáng nh bó đu c soi. Quăng chài su t đêm, cá ch ng đ c gì c . Ch đ c m t m nh s t dài h n m t th c, đem v đ vào ch t i. M t hôm Th n cúng gi (ngày ch t c a cha m), nhà vua t i ch i nhà. Th y ch t i có ánh sáng, nh n ra m nh s t, nhà vua bèn h i:

- S t nào đây?

Th n nói:

- Đêm tr c quăng chài b t đ c.

Con Rùa Vàng Cùng Trong Hồ Hoàn Kiếm

Tác Giả: Nguyễn Công Khanh
Thứ Bảy, 13 Tháng 6 Năm 2009 22:43

Nhà vua nhân xin lấy, Thiên liễn cho ngay. Nhà vua đem vó đánh sạch rêu, mài cho sáng, thuy nó có chữ “Thuần Thiên”, cùng chữ “Lôi”. Lôi mất hôm, nhà vua ra ngoài cửa, thuy mất cái chuỗi gôm đã mài dũa thành hình, nhà vua lấy trái khế n rang:

- Nụ qu là gôm trái cho, thì xin chuỗi và liễn liễn vôi nhau!

Bèn lấy mảnh sắt lợp vào trong chuỗi, thành ra mảnh chiếu gôm hoàn chỉnh. Tối hôm sau, lúc đêm, trái mưa gió, sớm ngày mai, hoàng hậu ra trông vườn cửa, bỗng thấy bên vót chân cửa ngói lộn, rớt rớt, rớt to. Hoàng hậu cửa kính, gọi nhà vua ra vườn, đỡ c qu n báu, li có chữ “Thuần Thiên” (sau lấy chữ này làm niên hiệu) cùng chữ “Lôi”. Nhà vua th m biết y là cửa trái cho, lòng lấy làm mừng, giữ giữ không nói ra. Truy n thuy t k ti p rang, sau Lê Lợi dùng thanh gôm báu đó làm gôm chiếu, xông pha chém địch nhi u tr n, cu i cùng đu i đ c quân Minh, lên làm vua. Đu năm 1428, Lê Thái T cùng qu n th n b i thuy n ra h Th y L c. Ra gi a h , có Rùa Vàng n i lên m t n c, ch n tr c thuy n c a vua gi i to:

- Xin nhà vua hãy hoàn li gôm th n cho Long V ng!

Lê Thái T rút gôm trái, rùa vàng ng m lấy gôm lộn xu ng n c đi m t. T đó h L c Th y đ c đ t tên là h Hoàn Kiếm”.

Hãy đ c thêm sách “Tang Th ng Ng u L c” cửa Ph m Đình H và Nguyễn Án so n đ i Gia Long (1802-1819), kho ng g n 400 năm sau sách “Lam S n Th c L c”:

“H Hoàn Kiếm bên cửa nh ph ng Báo Thiên, thành Thăng Long, thông v i n c ngoài sông, hình th r t to rang. H này là n i đ c Thái T (tr u tr c) đánh r i thanh ki m.

H i Thái T kh i nghĩa, ngài b t đ c m t thanh gôm c . Khi ngài làm vua, ngài v n th ng đeo thanh gôm đó. M t hôm ch i thuy n trong h , ch t th y m t con ba ba r t l n n i lên m t n c, b n nó không trúng. Ngài bèn lấy thanh gôm mà ch . B t đ , thanh ki m r i xu ng n c m t, con ba ba cũng l n theo. Ngài gi n, sai l p c a h l i, đ p cái b ngang, tát h t n c

Con Rùa Thỏ n Cuội Cùng Trong Hồ Hoàn Kiếm

Tác Giả: Nguyễn Công Khanh
Thứ Bảy, 13 Tháng 6 Năm 2009 22:43

đều tìm, nhưng chúng thấy đâu cũng. Đợi sau, nhân cái vớt bắt lấy chia hồ ra làm hai: từ vớt và hồ u vớt. Cuội ở ở Cánh Hồ ng, bắt nó có một vớt sáng thì cái ở trong hồ vớt lên cao, sáng rực tan ra rồi thì, người ta cho là thanh kiếm đã bay đi”.

Ngoài ra còn khá nhiều truyện thuyết khác. Nhiều dân tộc trên thế giới Âu, Á cũng có những thần thoại và huyền sử như chúng ta, những huyền sử làm cho hồ hãnh diện liên hồ đến những sự linh thiêng. Điệu hay nhất là trong những truyện sự đó, hãy cùng nhau chiêm và chiêm một huyền sử mà mình tin nhất, đẹp nhất, cảm thấy linh thiêng nhất và phù hợp với văn hóa của dân tộc. Theo đó huyền sử trong Nguyễn Trãi Thục Lục là nguyên thủy nhất, của chính thời kỳ phát sinh ra kiếm, và có thể tin được rằng chính Nguyễn Trãi đã tạo ra huyền sử này và viết lời. Tang Thục ng Nguyễn Lục sau 400 năm, một quãng thời gian quá xa, viết lời một truyện sự chắc không tránh khỏi những điều sai lệch và thêm thắt.

*

Khi nói về thục t Rùa Hoàn Kiếm, người đọc liệu phong phú nhất là tìm trên các mạng lưới tin học. Nếu vào Google, với “Rùa Hoàn Kiếm” hay “Turtle in Hoàn Kiếm Lake in Viet Nam” có hàng mấy chục trang Việt ngữ và Anh ngữ liệt kê các dữ liệu liên quan đến rùa trong hồ này. Mạng lưới là nơi đóng góp dữ liệu, các bài báo của nhiều người nên các ý kiến rất đa dạng, có một số luận bài trùng nhau và thiếu tên tác giả. Đợi để có thể chia làm ba dữ liệu:

1- Một số luận bài đáng kể nói về nội “Thần Nhiên Câu Rùa ở Hồ Hoàn Kiếm, chúng ai cũng”, bắt đầu từ luật lệ, nhân viên công việc là. Có một bài từ cảnh như thế con rùa bắt ngay bên hồ, khi nhìn nhiều người, ngay cảnh như du khách ngoài quốc chúng kiến rất là phần, mà không can thiệp được. Trong hồ cũng có những loài rùa khác, và có một loài rùa được một đang được trình bày.

2- Một số bài nói về huyền thoại rùa đáng kể của hai sự liệu: Nguyễn Trãi Thục Lục của Nguyễn Trãi khoảng năm 1428, Tang Thục ng Nguyễn Lục của Phạm Đình Hổ và Nguyễn Án, đời Gia Long 1802-1819, ngoài ra còn của Phạm Đình Bách 1873 và của một người Pháp là Philippe Papin trong cuốn Histoire de Hanoi, Fayard 2001

3- Một số như bài viết về động vật học, môi trường rùa sống và việc bảo vệ rùa.

Trong các bài trên, có một bài đät ra nhäng câu hỏi rät là xác đäng và thích thú:

Tên Hồ Gäm có tä bao giä? Theo sä khi vua Lý Thái Tä chän vùng đät Đäi La làm kinh đô, khu vực này là vùng räng räm, hoang väng, đäm läy và có hồ Dâm Đàm (Hồ Tây), hồ Lạc Thủy (Hồ Gäm) và hàng chục hồ län nhä khác. Hồ có tên Lạc Thủy vì màu nước hồ xanh ngät quanh năm. Ngay tä thäi Lý đã cho đäng chùa Sùng Thiên, là công trình kä vĩ ngay trên bờ hồ Lạc Thủy. Suät hai triäu Lý Trän hơn 400 năm không hồ thủy sä sách hay thä chä nào nói có loài rùa län säng trong hồ này. Mãi đän thä kä 15 väi truyän thuyät vua Lê trä läi gäm báu cho Thän Rùa täi hồ Lạc Thủy, sau khi đäp đäc quân Minh, loài rùa län này mới đäc nói đän và hồ này tä đäc đäi tên là hồ Hoàn Kiếm hay hồ trä Gäm.

Täi sao rùa này chä có täi hồ Gäm mà không thäy ở các hồ khác täi Hà näi? Nhä đän trên trình bäy, Hà näi có nhiäu hồ, các hồ này thäi xưa đã nhiäi län väi sông Hồng Hà, mà chä có hồ Gäm là có rùa, ngay cä không ai nói đän có rùa này trong sông Hồng nhä bên Täu rùa này có trong sông Đäng Tä.

Phäi chäng rùa đã đäc đäa tä näi khác thä vào hồ Gäm?. Trong sách cä có nói Vua Sung trên Sông Lạc ngä vùng Lam Sơn, näi Lê Lợi đäng cä khäi nghĩa có một loài rùa to bäng cái nia. Ngäi dân kä läi räng xưa kia hồ đã täng dùng mai rùa đäng làm mái läu che ba ngäi ngäi đäi mà không đät, hoc lät ngäc thành thuyän hái rau muäng. Một số vùng miền Lam Sơn ngäi ta còn dùng mai rùa län làm chäu hồ ngä tä máng đän nước tä trên núi xuäng đä läy nước. Một đäu kä thú là ngäi ta tìm thäy con rùa đá đäi bia Vĩnh Lăng täi Lam Kinh là loài rùa mai mềm, vä hình thái giäng nhä rùa hồ Gäm hiän nay. Nghä nhân vùng này quá quen thuäc väi loài rùa này, nên täc täng rùa đäi đá Vĩnh Lăng khác väi nhäng con rùa đá ở Văn Miäu hay các đình chùa khác. Nhiäu ngäi cho räng chính Lê Lợi đã đäa rùa này thä vào hồ Lạc Thủy và täo nên huyän sä Hoàn Kiếm. Có một đäu näa làm cho ngäi ta tin räng rùa Hồ Gäm chính là thän Kim Quy, bàn chân rùa đá Vĩnh Lăng có 6 móng, trong đó có một móng bä khuyät, phäi chäng móng đó đã bä Triäu Đà läa mang vä Täu, đã làm liät nä thän cäa An Đäng Vua ng, đäa näc ta läi vòng lä thuäc. Nhäng đäu này chäa đäc kiäm chäng rõ rät.

Tiän sĩ Hà Đình Đäc, một nhà sinh học chuyên nghiên cứu vä loài rùa này hơn chục năm, cũng có nhän đänh rùa Hồ Gäm không phäi là rùa tä nhiên vän säng täi hồ mà đäc mang tä näi khác đän. Ông cũng đäa ra läp luän, Hồ Gäm là phần còn läu läi đäu tích chuyän đäch cäa sông Hồng Hà, nhä hồ Tây, hồ Thụy Näng, hồ Bäy Mäu và nhiäu các hồ khác, tuy nhiên chä có Hồ Gäm là có loài rùa này. TS. Đäc cũng đäng ý väi giä thuyät räng rùa Hồ Gäm đã đäc Lê Lợi mang tä quê häng Thanh Hoá thä vào hồ.

Tôi sao Lê L i đ c g m th n không gi mà tìm cách tr l i? Có m t bài vi t gi i thích đ a trên truy n thuy t Th n Kim Quy đã xu t hi n trong l ch s Vi t Nam ba l n. L n th nh t, Th n Kim Quy cho An D ng V ng (257-207 tr c Tây L ch) m n thanh b o ki m đ tr yêu quái đ n phá phách trong lúc xây thành C Loa, khi thành xây xong, An D ng V ng đã làm l tr l i. Sau đó, khi Tri u Đà t ph ng B c xu ng đánh, Th n Kim Quy l i cho m n m t chi c móng c a mình đ làm l y n th n và khi n Tri u Đà đ i b i thoái lui v B c. Nh ng l n này An D ng V ng không hoàn tr móng rùa. Tri u Đà sau đó dùng k gi ng hòa, cho con trai là Tr ng Th y l y con gái An D ng V ng là M Châu. Trong Th y tìm cách l a M Châu tráo l y n th n mang v T u. Tri u Đà l i đem quân sang đánh, An D ng V ng đem n th n ra b n thì vô hi u, bèn mang M Châu ch y tr n. Lúc đ ng cùng, An D ng V ng c u c u Th n Kim Quy, Th n b o: “Gi c ng i đ ng sau nhà ng i đ y!”. An D ng V ng ch t hi u ra, t c gi n rút g m ra chém M Châu, r i nh y xu ng bi n t v n. Theo truy n thuy t, An D ng V ng vì đã không tr l i móng rùa, đã ph m vào quy lu t “Vay-Tr ”, nên đã ch u th m h a nh th . L n th ba, Th n Kim Quy xu t hi n, giúp Lê L i có thanh b o ki m, trên l i có kh c sâu hai ch “Thu n Thiên” (h p ý tr i). Sau khi đ p xong gi c Minh, Lê L i rút ra bài h c này, đã đem thanh b o ki m tr l i cho rùa th n trên h L c Th y gi a kinh thành, nh mu n ch ng mình v i v n v b á quan, tru c bàn dân thiên h : “Th n cho ta m n thanh b o ki m đ p gi c, nay vi c l n đã xong, ta đem hoàn tr”. Không có rùa to h L c Th y, Lê L i đã mang rùa t n i khác đ n th đ minh ch ng vi c làm c a mình (?).

Theo m t bài vi t, trên h có hai hòn đ o, đ o Ng c và đ o Rùa (vì rùa th ng bò lên n m ph i n ng). Cu i th k th 16, Chúa Tr nh đ ng ph Chúa ph ng B o Thiên (nay là Nhà Th L n) và ch ph Th Nhu m g n h , nên đ t cho hai ph n h là H u V ng và T V ng. Sau đó Tr nh Doanh cho đ p b h , ch đ i di n v i đ o Ng c, m t gò đ t tên là Ng c B i, còn trên đ o Rùa thì cho đ ng l u T V ng. Khi Tr nh suy, Lê Chiêu Th ng cho đ t phá t t c nh ng gì do h Tr nh đ ng lên. Đ n đ u th k 19, ng i ta đ ng m t ngôi chùa trên đ o Ng c g i là chùa Ng c S n. Ít lâu sau chùa này không th Ph t mà th thánh Văn X ng và Tr n H ng Đ o, do đó chùa đ i thành đ n, t c đ n Ng c S n ngày nay. Năm 1864, nhà nho Nguy n Văn Siêu đã đ ng ra s a sang l i c nh đ n. Trên gò Ng c B i, ông cho xây m t ng n tháp hình bút. Đó là tháp Bút ngày nay. Riêng tháp Rùa, có m t vài bài vi t tranh lu n c a các s gia v tháp Rùa đ c xây c t vào th i đ i nào cũng ch a xác đ nh đ c, và l u T V ng có ph i là Tháp Rùa ngày nay hay không?

Rùa Hoàn K m thu c gi ng nào và còn bao nhiêu con trong h ? Đây cũng là m t s b t đ ng ý ki n không nh ng c a nh ng ng i trong n c và c v i các t ch c b o v rùa qu c t . V tên khoa h c các t ch c nghiên c u qu c t cho r ng rùa Hoàn K m cùng l o i v i rùa c a sông Đ ng T , đang đ c nuôi t i m t s thú g n Th ng H i. Loài rùa này có th n ng t i 136kg, dài t i h n m t mét và s ng h n 100 năm, có tên là Rafetus swinhoei. Nh ng Ti n Sĩ Hà Đ ình Đ c, ng i chuyên nghiên c u v rùa t i Vi t Nam l i cho r ng: “Công b c a nhóm nghiên c u trên không mang tính ch t khoa h c và không liên quan gì đ n rùa h Hoàn

Con Rùa Thỏ n Cuội Cùng Trong Hồ Hoàn Kiếm

Tác Giả: Nguyễn Công Khanh

Thứ Bảy, 13 Tháng 6 Năm 2009 22:43

Kiếm". Ông đặt tên rùa Hoàn Kiếm là Rafetus leloii (chính đặt vào tên Lê Lợi) và cho rằng không giống với loài rùa Rafetus swinhoei của sông Đống ng Tả về hình thái.

Số rùa còn sống trong hồ Gươm cũng vẫn còn là một nghi vấn, vì có những con số khác nhau được đưa ra. Bài báo của hãng AP trên cho rằng còn 2 con rùa đực. Trong một website mang tên asianturtlenetwork thì còn 1 con không nói đực hay cái. Theo nhóm nghiên cứu về rùa tại vườn thú Cleveland Metropark cũng cho rằng có một con, không nói đực hay cái.

Tại Việt Nam, theo một số bài trong websites, có giả thuyết cho rằng còn 5 con, giả thuyết khác cho rằng có hai con, một đực một cái, một con đực đã bỏ giống chết, nay còn một con cái mà thôi. Theo TS. Hà Đình Đức, là một nguôn tin đáng tin cậy, thì ông cho biết rùa hồ Gươm trong một số năm qua có 4 con:

1- Hiện còn một con rùa sống trong hồ Hoàn Kiếm, không nói đực hay cái

2- Ba con đã chết:

- Một xác đực lưu trữ trong đụn Ngõ c Sơn

- Một xác đực lưu trữ trong kho của Bộ tàng Hà Nội

- Một bỏ giống năm 1962-1963, khi bò lên vườn hoa Chí Linh sau một cơn mưa lớn.

Nếu một số khác, với kỹ thuật tìm kiếm khoa học, và với một diện tích hồ nhỏ và đáy không sâu của hồ Gươm, việc biết đực hay cái còn bao nhiêu con rùa, đực hay cái ra sao là một điều không khó khăn lắm.

Rùa Đống Mô, Sơn Tây cùng loài mà tìm thấy ít lâu nay có thể làm đốm lên một số các giả

Con Rùa Thỏ n Cu i Cùng Trong H Hoàn K m

Tác Giả: Nguy n Công Khanh
Thứ Bảy, 13 Tháng 6 Năm 2009 22:43

thuy t trên. Theo m t bài vi t trong tháng 11/2008 m i đây c a báo Ti n Phong trong n c, ph ng v n ông Douglas Hendri, Giám đ c Ch ng trình B o t n rùa Á châu, ông cho bi t hình nh rùa Đ ng Mô sau khi rùa đ c tr l i h đã đ c g i cho các chuyên gia đang làm vi c t i Trung Qu c, n i có v n thú đang nuôi đ ng m t c p rùa cùng lo i và đ c ông Peter Richard, chuyên viên hàng đ u th gi i v rùa Rafetus Swinhoei, xác nh n 99% đây là rùa đ c. Ông Hendri nói: “Hi n nay chúng tôi đang ti p t c ph i h p v i ng i dân khu v c h Đ ng Mô và chính quy n đ a ph ng t i đây đ b o v ch t ch lo i rùa quý này. Chúng tôi cũng làm vi c v i ng i thuê h này đ th cá t h n m t năm nay, ngày nào cũng đi kh o sát quanh h , và ph ng v n dân c quanh đó các câu h i nh có nhìn th y rùa không?”. Ông cho bi t ng i thuê h này r t nhi t tình b o v h . Ông này đã yêu c u t t c dân đ a ph ng vào khu v c này đánh cá b t tôm ph i làm cam k t không đ c dùng hay mang theo thi t b đánh b t rùa, và thuê ba ng i b o v cùng ông đ trông coi h . Nh ng có m t bài báo tr c đó đã thu t l i s m c c gi a T Ch c B o V Rùa và ng i này v s ph n con rùa sau khi b ng i này b t. Ng i này lúc đ u đòi \$4000 đô la, giá mà m t ti m ăn đ ngh tr đ làm món đ c s n cho th c khách. Sau khi t ch c c thuy t ph c, ng i này ch u nh n \$200 và b ng lòng đ con rùa quý đ c tr l i h . Không hi u có gì b o đ m đ con rùa kh i b b t l i, và l n này có th s ph i tr giá cao h n nhi u.

Ông Hendri còn cho bi t thêm, t ch c c a ông s ti p t c tìm ki m thêm lo i rùa này t các khu v c khác và các vùng khác t i Vi t Nam, n i đã t ng ghi nh n có s xu t hi n c a loài rùa Rafetus Swinhoei. N u may m n có th tìm th y m t con rùa cái, thì có th chuy n v Đ ng Mô đ cùng s ng v i rùa đ c i đây đ t o c h i sinh s n. Còn rùa Hoàn K m hi n ch a xác đ nh đ c là rùa đ c hay rùa cái. M t ph ng cách n a là mang rùa Đ ng Mô sang Trung qu c hay ng c l i đ gây nuôi sinh s n. Trên th c t , r t ít hi v ng tìm đ c rùa cái và trong quá kh các cu c đi u tra cho th y, ch a có m t báo cáo nào hay thông tin nào ghi nh n đã t ng có s sinh s n c a rùa đ c và rùa cái trong khu v c chúng sinh s ng. Ông cho r ng dù th c hi n cách nào đ b o t n gi ng rùa quý hoàn toàn ph thu c vào quy t đ nh c a chính ph và c quan ch c năng t i Vi t Nam. Hi n nay ch còn trông ch vào k t qu trong mùa t i c a c p rùa t i v n thú Th ng H i bên Trung Qu c

*

V n đ cu i cùng là rùa và h Hoàn K m đ c b o v nh th nào?

Tr c h t là b o v an ninh cho rùa. V i n n th n nhiên câu rùa quanh h Hoàn K m, ch c th nào cũng có ngày m t l i câu nào đó s m c sâu vào l ng rùa và b đem đi, vì đã có m t bài vi t quan sát khi rùa bò lên đ o nh tháp rùa, trên mai ng i ta th y có nh ng v t s o, và h cho r ng do nh ng l i câu đã m c x c trên mai rùa. Ch c cũng có m t ngày, Hà N i trong

Con Rùa Thôn Cuội Cùng Trong Hồ Hoàn Kiếm

Tác Giả: Nguyễn Công Khanh
Thứ Bảy, 13 Tháng 6 Năm 2009 22:43

Còn mả a lốt, nôm c ng p tràn h, rùa có th b l c hay b n c m a lữ cu n kh i h . Số vi c này cũng đã x y ra, m t l n tr c năm 1954, sau c n m a l n khi n c rút, ng i ta th y rùa n m tr gi a đ ng ph , m t s ng i bèn h p nhau khênh rùa tr l i xu ng h . Đ n năm 1962-63, nh TS. Hà Đình Đ c cho bi t cũng sau m t tr n m a l n, rùa b l c trên v n hoa Chí Linh c nh h , đã b gi t, ch c là đã b đem x th t trong m t quán ăn đ c s n nào đó.

H u h t t i các n c, h th ng c m câu t i các h công c ng, mu n câu ph i có môn bài và tuân theo luật l v câu. Các th i tr c t Pháp thu c, câu trái phép đ u b ph t n ng, không hi u sao hi n nay thành ph và nhân viên công l c l là khi n cho có nhi u bài vi t trên m ng l i ph n n v vi c câu rùa th n nhiên t i h Hoàn Kiếm. Thành ph có nghĩ đ n c n có m t hàng rào c n nào, hay xây b lên cao t i nh ng ch mà rùa có th th ng b n c lữ cu n lên c n.

G n nh khó ki m th y nh ng bài v B o v s c kh e cho rùa Hoàn Kiếm trong m ng l i. Nh c các s thú khác, ch c h n là các con thú đ u đ c theo r i v tình tr ng s c kh e hay khám t ng quát đ nh k nh ng i ta v y, nh t là đ i v i nh ng con thú hi m đang tuy t ch ng. Đ i v i nh ng con thú th hoang, nh chúng ta th ng đ c xem trong các phim tài li u, n ng nh voi, d nh s t trong r ng hoang Phi Châu, cũng đã đ c các chuyên viên b n thu c ng đ ch a b nh. Ngay c nh ng con thú nh , nh cá h i cũng đ c g n máy trên mình đ theo r i dù m t n i nào đó trong bi n cà mênh mông. Chúng ta đã bi t l i rùa này Trung Hoa, h đang sẵn sẵn sóc b o v t i đa nh th nào.

Ch c h n rùa Hoàn Kiếm ch a m t l n nào đ c khám s c kh e, bi t đ c b nh t t ra sao hay c n đ c sẵn sóc nh th nào. Ch đ dinh đ ng c a rùa nh th nào, rùa c n ăn th c ăn nào và không nên ăn nh ng th c ăn nào có s n trong h . Thói quen c a rùa cũng c n đ c bi t đ n. Tu i c a rùa cũng đ đ nh, không quá huy n tho i cho r ng nh ng con rùa này đã s ng ngàn năm. Quan ni m th c t khoa h c và truy n thuy t linh thiêng c a Vi t Nam đã không th đi song song v i nhau. Huy n tho i linh thiêng t x a đã ngăn c n khi n không ai dám đ ng đ n rùa, vì đó là đ i u xúc ph m. Vi c đ a rùa vào phòng thí nghi m l i càng không th ch p nh n đ c. H i tr c đã có ng i đ a ra đ ngh có tính cách khoa h c trên nh ng b ph n ng mãnh li t. Nh ng ái oăm thay, l i không có gì ngăn c m đ c s th n nhiên câu rùa x y ra hàng ngày quanh b h l ch s đó, và có l n rùa đã b gi t và x th t đem đi bán.

Nói v Môi tr ng rùa đang s ng, ai cũng rõ môi tr ng ô nhi m và sẵn b t là hai y u t nguy h i làm tuy t ch ng thú v t. Có m t bài c a ông Lê B o Trung, thu t l i cu c nghiê c u c a CETASD, Đ i h c T Nhiên Hà N i th c hi n, báo đ ng n c h gi m m t cách tr m tr ng, khi n m i ng i gi t mình. M t thành viên trong nhóm nghiê c u, ông Ph m văn Quân đã k l i r ng: “Ngày 14.11.2003, t kh o sát c a chúng tôi b i thuy n ra h đ l y m u n c và th t

Con Rùa Thỏ n Cuội Cùng Trong Hồ Hoàn Kiếm

Tác Giả: Nguyễn Công Khanh
Thứ Bảy, 13 Tháng 6 Năm 2009 22:43

bọt ngói, vữa ngói xi măng thuyến thì đây thuyến đã chổm...đt. Chúng tôi không ngổ mổ c nổ c hổ lổ i thổ p đổ n thổ ...”.

Sau đây là môt bài viếtt rổt quan trổng cổa Tiổn Sĩ Mai Thanh Truyổt. Ông đổu bổng Tiổn sĩ Hóa hổc tổi Pháp, tổng là Khoa Trổng Phân Khoa Hóa Hổc tổi Đổi Hổc Sổ Phổ m Saigon, và là chuyên viên nghiên cổu Y Sinh Hóa tổi Đổi Hổc Y Khoa Mineapolis. Ông viếtt bài Phân Tích Nổổ c Hồ Hoàn Kiếm tháng 1/2004 tổi West Covina. Đây là môt bài viếtt quan trổng, nên đổ nguyên văn nhổ sau: “Công cuổ c bổo quổ n không đổc chu đổo cho nên”Rùa Vàng” trong thổi gian sau này xuổt hiổn nhiổu lổn, thổng xuyên hổn, cũng nhổ trên môt nổổ c lâu hổn. Năm 2002, rùa xuổt hiổn hổn 10 lổn, đổu này chổa bao giổ xổy ra trổng đổ. Lý do là ô nhiổm nguổ n nổổ c cổa hổ. Đáy hổ cổn đổn và nguổ n đổng khí (oxygen) trong nổổ c không còn đổy đổ nên Rùa Vàng phổi trổi lên môt nổổ c đổ thổ. Có lổ vì nhổng lý do trên cho nên ngày 15 tháng 12, 2003, Trung Tâm Công nghổ, Môi Trổng và Phát Triổn Bổn Vổng thuổ c Đổi Hổc Quổ c Gia Hà Nổi đã cho đo đổ c lổi đổ sâu cổa hổ. Kổt quổ là đổ sâu đã giổm (tổ nhiổu thổổ c sâu) xuổng còn khoổng trung bình là 0,9 m, chổ sâu nhổt là 1,50 m, và đáy hổ bổ che phổ bổi môt lổp bùn đổy đổ c”.

“Giáo sổ Hà Đĩnh Đổc, Đổi Hổc Tổ Nhiên Hà Nổi nghĩ rổng rùa sổ không bổ nhổ hổng vì tình trổng cổa hổ kổ trên vì lổp bùn là môi trổng quan trổng cho đổu kiổn sinh sổng cổa loài rùa, do đổ nổu cổn phổi vét hổ chổ nên vét 30cm lổp bùn môt mà thôi”

TS Truyổt viếtt thêm: “Cổn phổi kổ thêm vài nguyên nhân ô nhiổm cổa hổ là do thổi tiổt nóng bổc vào mùa khô làm cho nổổ c hổ cổn đổn. Cũng nhổ các công trình xây cổt đổ đổu cổa sông Hổng năm 1993 và 1997 làm nhổ hổng nhiổu đổn phổm chổt nổổ c trong hổ”.

Tổ đổ, quyổt đổnh công tác nổo vét hổ đã đổổ c ổy Ban Nhân Dân Hà Nổi chổp thuổ nổi ngân khoổn 600 triổu đổng VN. Ngày 9 tháng 1,2004, công viổ c nổo vét đã đổổ c khổi công và kổt thúc vào ngày 16 tháng 1, 2004 cho đổa đổm đổi bùn và phổ thổi ra khổi vùng Hoa Phong, gổn nhà Thổy Tổ. Tổng cổng có khoổng 600 m3 bùn nổm đổc theo chiổu dài 450 m đã đổổ c rổi đi. Tiổp theo đổ, nổổ c tổ hai nhà máy thổy lổi 1 và 2 đổổ c bổm vào vổi lổu lổng tổ 1.400 đổn 1.500 m3/ngày, mổc đổch là đổ tăng thêm lổng nổổ c trong hổ. Tổi vùng hổ đổổ c nổo vét, đáy hổ đã đổổ c sâu thêm 30cm. Và theo đổ án, nổổ c hổ sổ đổổ c theo đổi và kiổm soát phổm chổt thổng xuyên”.

Môt mổu nổổ c Hồ Hoàn Kiếm đổổ c lổy vào 8 giổ sáng ngày 14 tháng 12 năm 2003, gổn nhà Thổy Tổ. Mổu này đổổ c TS. Mai Thanh Truyổt phân chổt môt cách chi tiổt theo tiêu chuổn. Tiổn

Con Rùa Thỏ n Củ i Cùng Trong Hồ Hoàn Kiếm

Tác Giả: Nguyễn Công Khanh
Thứ Bảy, 13 Tháng 6 Năm 2009 22:43

sĩ cho biết: “Màu nước có màu rêu xanh và có sự hiện diện của nhiều “sỏi” rong rêu li ti lơ lửng trong đó... Vì điều kiện lý học nước không cho phép phân tích các hợp chất hữu cơ nh (VOCs), tuy nhiên kết quả của Tổng lượng hữu cơ (TOC) và nhu cầu oxy hóa (COD) cho thấy nước hồ Gươm đã bị ô nhiễm hữu cơ khá trầm trọng. Theo kinh nghiệm qua việc phân tích nước tại Hồ Hoa Kiếm, hàm lượng của hai thông số trên có thể tăng đáng kể với nồng độ VOCs từ 1,50 đến 2,0 mg/L trong nước. Về nguyên do ô nhiễm, tuy không có mặt hiện trường để quan sát tăng trưởng rêu, nhưng thiết nghĩ nguyên do chính yếu là do con người qua việc xả rác bãi bãi, và phần thì có thể từ khách ngoại du cũng như khách trên cầu Thê Húc và nhà hàng Thủy Tạ... Một câu hỏi cấp bách đặt ra là phần thì do nhu cầu tiêu thụ của con người có “b” xả thải vào hồ hay không?.

Lượng chất rắn lơ lửng (TSS) khá cao so với tiêu chuẩn nước tại Việt Nam (5 mg/L) cho thấy các sinh vật sống trong nước không có điều kiện sống an toàn và lượng oxy hòa tan (DO) cũng thấp (Không thể phân tích được thông số này vì mẫu nước nh để mất một thời gian tính cho phép). Đó là lý do chính khiến rùa phải lên mặt nước để thở xuyên.

Nồng độ chloride (Cl) và Natrium (Na) tăng đáng kể và còn nh trong tiêu chuẩn của nước sạch, Các ion như Sulfate (SO₄⁼), Nitrate (NO₃⁻), và Phosphate (PO₄³⁺) không hiện diện hoặc dưới mức rất nh, chứng tỏ rằng nước hồ chứa nhiều nh khoáng nh vì các hóa chất và phân bón phân bón cho nông nghiệp.

Tuy nhiên hàm lượng của kim loại trong nước chứa tình trạng báo động, nhưng là những chất độc cho thủy sinh ô nhiễm đã bắt đầu xuất hiện. Các hóa chất độc hại nh Chì (Pb), Nicken (Ni), Manganese (Mn), Đồng (Cu) xuất hiện dưới hàm lượng thấp, nhưng cũng cần phải lưu ý vì đây là những hóa chất độc hại. Lượng Arsenic (As) vẫn còn thấp dưới tiêu chuẩn cho phép là 10ug/L.”

TS Mai Thanh Tuyết đề nghị: “Hồ Hoàn Kiếm là một trung tâm du lịch của thành phố, do đó để nâng cao nên bắt buộc thêm một số việc cần làm liệt kê theo đây với mục đích vừa tăng thêm nét cảnh quan và bảo vệ môi trường sống trong hồ :

- Chung quanh hồ cần phải bố trí bãi rác hay ciment để tránh cảnh nh sứt lổ và tiêu diệt khuẩn an toàn cho khách tham quan

Con Rùa Thỏ n Cuội Cùng Trong Hồ Hoàn Kiếm

Tác Giả: Nguyễn Công Khanh
Thứ Bảy, 13 Tháng 6 Năm 2009 22:43

- Tuy t đ i không ti p nh n ph th i sinh ho t t các c ng d n t nh ng đ n v gia c .

- Quy đ nh vi c giáo d c và ph t v cho vi c x rác và phóng u xu ng h .

Các bi n pháp trên có th gi m thi u l ng h p ch t h u c và tăng l ng oxy hòa tan trong n c.

- Đáy h c n đ c vết sâu h n n a đ tránh hi n t ng đ ng hóa di p l c t làm

sinh s n thêm nhi u rong rêu trong h .

- Sau cùng, m t trong nh ng gi i pháp các qu c gia Tây Ph ng đang áp d ng đ

x lý các ions và h p ch t h u c là tr ng cây chung quanh h , cũng nh trong

n c. Đó là cây s y có tên là Duckweed c n nên tr ng nhi u n i trên m t h . Các

cây B ch D ng (polar) ,Khuyh Di p (eucalyptus), Li u (willow) cũng nên tr ng chung quanh h . Các cây này v a làm tăng nét th m ng c a h , v a có nhi m v h p th các ions và h p ch t h u c trong tr m tích và trong n c”.

Cũng trong bài vi t này có đ ng m t lá th có tính cách nghi v n v công cu c t o vết h t Hà N i gi i đ n m t tu n sau khi bài vi t này đ c loan ra, cho bi t: “Nh ng s li u mà các bác công b trên đây ch m i có m t tu n, còn m u n c thì cũng ch m i l y có h n m t tháng, mà nay thì khác hoàn toàn! M c n c h G m tính cho đ n ngày 6/02/2004, ch sâu nh t ch a t i 60cm, c n nh t trong vòng 12 năm tr l i đây. Công vi c n o vết m t đ n quanh h do s GTCC Hà N i thi công tiêu t i 600 tri u đ ng, nay ng i ta có th nhìn th y đá l m ch m nhô lên m t n c, mà không c i thi n đ c tình hình.” Cu c phân tích này nay đã quá 4 năm,

chính a thuy có một phân tích nào khác, trong nội c và ngoài nội c. Không hiểu tình trạng nội c và môi trường ng h G m có thay đổi, t t đ p hay t i t ra sao?

*

Trong các trang nói về rùa Hoàn Kiếm, khó tìm được một trang nào nói về một t ch c b o v rùa của Việt Nam. Chính quyền thành phố có luật lệ nghiêm chỉnh, nhân viên công làm việc tích cực, quan báo v muông thú tìm được một ph ng cách chăm lo rùa dung hòa giữa khoa học và tâm linh lịch s . Một h i b t v l i đ c s b o tr c a các doanh nghiệp tài trợ đ th c hi n các công tác văn hóa, giáo d c qu n chúng, nghiên cứu liên quan đ n rùa, cũng nh ph i h p v i các t ch c qu c t b o v rùa nh các n c khác th ng làm.

*

Hà-Nội là kinh đô, là th đô của Việt Nam, là một thành phố văn học và đ y di tích lịch s , s p k ni m 1000 năm thành lập. Hồ G m là trung tâm du lịch, lịch s của thành phố . Con rùa là linh hồn còn sót lại của h G m. Con rùa củi cùng này đang sống nh ng năm tháng củi cùng của đ i mình, có đ c b o v đúng m c, hay một ngày nào s b câu, s b l c vào dòng m a lũ, m c c n r i b gi t thành món nh u nh con rùa mà TS. Hà Đình Đ c nói đ n v n hoa Chí Linh năm nào. H n th n a, c nh quan Hồ G m cũng ph i đ c tôn trọng. Năm 2007, Tập Đoàn Điện Lực Việt Nam (EVN) đ a ra một đ án xây dựng một cao c quá đ , H i Di S n Văn Hóa Việt Nam và một số l n các gi i quan tâm đã ph n đ i một cách mãnh liệt. H cho rằng EVN đã vi phạm nghiêm trọng đ n quy hoạch của khu v c và báo đ ng Hồ G m s thành một “ao làng” hay một “vũng”.

Hồ G m một ngày nào đó có thể không còn nữa, vì nhu cầu cao c s đ c m c xung quanh, vì đã có một công ty xây c t Đ i Hàn đ ngh san b ng đ xây một th ng xá quy mô cho thành phố . L i đ ngh này là một xúc phạm đ n một dân t c, hay là một câu h i tr c nghi m cho một xã h i đang c ch y theo doanh l i t b n?. Xem ra ngu i ta có thể làm b t c đ i u gì khi nghĩ t i t l i kh ng l .

Khi mà con rùa thôn đó không còn nữa, khi mà nội c h c n đ n, đáy tr i lên ngang g n b , ch c còn là một vũng nội c ao tù v i rong rêu và c hoang, thì còn gì là huyền thoại linh thiêng, còn gì là một Hồ G m lịch s mà c n ph i gi . Và thay vào đó, một th ng xá hoành tráng đúng

Con Rùa Thỏ n Cu i Cùng Trong H Hoàn Kĩ m

Tác Giả: Nguyễn Công Khanh

Thứ Bảy, 13 Tháng 6 Năm 2009 22:43

vào m t n i đ c đ a nh th , ngang ng a sánh v i các n c lân bang thì đ u đó có th thuy t
ph c đ c nhi u doanh nhân t b n và chính quy n c a các th h sau. S ki n này r t có th
x y ra và th c là đáng ti c l m thay!